

Воронова Ольга Андріївна

реставраторка
відділу наукової реставрації пам'яток,
Національний музей історії України
(Київ, Україна)
voronovao@ukr.net

Мироненко Тамара Іванівна

провідна зберігачка сектору
“Декоративно-ужиткове мистецтво”
науково-дослідного відділу збереження фондів,
Національний музей історії України
(Київ, Україна)

Olha A. Voronova

restorer,
Department of scientific restoration of artifacts,
The National Museum of Ukrainian History
(Kyiv, Ukraine)

Tamara I. Myronenko

leading custodian,
Sector “Decorative Applied Arts”,
Research Department of Preservation of Funds,
The National Museum of Ukrainian History
(Kyiv, Ukraine)

ХУДОЖНІ ВИРОБИ ІСЛАМСЬКОГО СХОДУ В КОЛЕКЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ. ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РЕСТАВРАЦІЯ

ARTISTIC ITEMS OF ISLAMIC EAST IN THE COLLECTION OF THE NATIONAL MUSEUM OF UKRAINIAN HISTORY. STUDIES AND RESTORATION

Анотація

Предмети ісламського Сходу, які надходять до відділу наукової реставрації пам'яток, вирізняються не тільки різними шляхами надходження до музею, а й технікою виготовлення та оздоблення. Для складання реставраційної програми проводиться дослідження з урахуванням цих особливостей та стану збереженості кожної пам'ятки.

Ключові слова: Національний музей історії України, предмети ісламського Сходу, реставрація.

Summary

The artifacts from Islamic East, which enter the department of scientific restoration of artifacts, differ not only in different ways of admission to the museum but are also distinguished by the technique of manufacturing and decoration. For the compilation of the restoration programme, the research is carried out, taking into account these moments and the state of preservation of every artifact.

Key words: the National Museum of Ukrainian History, artifacts from Islamic East, restoration

Зібрання художніх виробів ісламського Сходу Національного музею історії України (далі – НМІУ) складається із творів з металу, дерева, кістки, шкіри, тканини, кераміки, дорогоцінного металу, коштовного каміння тощо. Вона вирізняється різноманітністю предметів із металу, які містяться в різних групах зберігання: дрібна пластика, нумізMATика, предмети культу, побуту, зброя, археологічні пам'ятки, і поєднують у собі образотворче, декоративно-ужиткове, ювелірне мистецтво. Ці зразки ужиткового мистецтва ісламу є джерелом дослідження культурних зв'язків народів Східної Європи та Азії.

Художня обробка металу була розповсюджена на всіх територіях ісламського світу. В VI–XIII ст. вироби виготовляли як із дорогоцінних металів (золото, срібло), так і зі сплавів міді.

“...Техника производства всех этих предметов так многообразна, что только углубленное изучение каждого отдельного изделия способно вскрыть и всю сложность его производства, и тот набор орудий, которым пользовался мастер. Литье в формах, снятых с модели, вырезанной в дереве или вылепленной из глины, и литье в технике выплавления восковой модели из земляной формы; ковка во всем разнообразии ее видов, чекан и подлинная скульптура в металле; резьба, связанная со снятием значительных плоскостей; гравировка со значительным углублением реза или с нанесением едва намеченного пунктира, полировка и последующая позолота; приковка холодным способом отдельных деталей и инкрустация металла в металл – вот основные приемы, которыми пользовались мастера”¹.

У фондівій групі “Метал” НМІУ зберігається понад 80 східних мідних побутових виробів XVIII–XX ст., які походять із Середньої Азії, Ірану, Кавказу та Криму. Майстри, які виготовляли ці речі, продовжували традиції середньовічних ремісників, зокрема в художній обробці металу.

Предмети ісламського Сходу надходили до музею в різний час і з різних джерел. Лазнева скринька (інв. № Мт–973) і тазик для умивання (інв. №№ Мт–989, Мт–988) були передані в 1956 р. Державним музеєм українського мистецтва (далі – ДМУМ). Обидва предмети внесені до інвентарної книги ДМУМ 1 вересня 1947 р. без вказівки на джерело надходження². Лазневу скриньку записали як “казанок” під інв. № М. 136, а тазик – як “посудину на високій ажурній підставці” під інв. № М. 137 (рис. 1). Кришка в описі не згадується.

При передачі за наказом Міністра культури № 306 від 11 лютого 1956 р. до Київського історичного музею (колишня назва НМІУ) (рис. 2) у списку переліку предметів за Актом видачі експонатів № 2 від 9 квітня 1956 р. “посудина на ажурній підставці” записана як “жаровня”, а лазнева скринька як “казанок” (рис. 2, 3)³. Під цією ж назвою вона була внесена до інвентарної книги НМІУ.

Блюда (інв. №№ Мт–2836, Мт–2841, Мт–2842) вилучили на Вадул–Сіретській митниці в 1993 р. В липні–серпні 1994 р. їх експонували на виставці речей, вилучених на митницях під час несанкціонованого вивезення за кордон, що називалася “Врятовані для України”. Після закінчення виставки співробітники НМІУ відібрали ці блюда й у 1995 р. прийняли їх до музею за документом “Передача культурних цінностей, вилучених митницями України, які зберігалися в центрі “Український дім” при Кабінеті Міністрів України”.

Для уточнення атрибуції музейних предметів важливо було дослідити кожну річ у контексті її призначення, датування, змісту та символіки зображень, проаналізувати написи, орнаментальні композиції та інше. Чимало запитань виникало щодо наявності облікових номерів на поверхні пам’яток.

Для детальнішого дослідження ісламських виробів (прочитання арабських написів, визначення регіонів, яким притаманні певні різновиди орнаментального оздоблення тощо) ми звернулися до О. І. Галенка, відомого сходознавця, провідного наукового співробітника Національного музею імені Богдана та Варвари Ханенків.

На основі всіх досліджень представлена додаткова інформація щодо предметів ісламського Сходу.

Лазнева скринька, або скринька для зберігання коштовностей (інв. № Мт–973, старі інв. № № М. 136, 2914), XIX ст. (рис. 8). Із мідного сплаву, виготовлена методом карбування, луджена, округлої циліндричної форми, із знімною плоскою кришкою, яка кріпиться за допомогою гачка та петлі. Вся поверхня вкрита складним різьбленим візерунком у вигляді рослинних кіл із завитками, які перетинають хвилясті смуги, розташовані зигзагоподібно. Кришка оздоблена великою розеткою, 14 пелюсток якої прикрашені квітковими гілками. В орнамент уведено видовжені медальйони з арабськими написами.

На звороті кришки вирізано клеймо, виконане арабським шрифтом, перекладається як: “Власник цього Фейз Хан Мухайер, 1258” (рис. 5). Дата “1258” відповідає лютому 1842 – лютому 1843 р., що дає нам можливість визначити точний час виготовлення цієї пам’ятки.

Тазик для умивання (інв. № № Мт–988, Мт–989, старі інв. № № 32929 / 7449) кримськотатарського походження, XIX ст. (рис. 9). Це підтверджує ажурне орнаментальне оздоблення у вигляді характерної прорізної ромбовидної сітки, яке трапляється на металевих виробках кримських татар⁴.

Тазик для умивання мідний, виготовлений у техніці холодного кування, луджений, у вигляді посудини зі сферичним тулубом на ажурному конічному піддоні, з широким фігурним бортом. Тулуб накривається ажурною конічною кришкою із “глухим” зрізаним заглибленим верхом, оздобленим прорізним орнаментом, ідентичним із орнаментом піддона. Ажурний орнамент у вигляді сітки утворений прорізними ромбами з “шипками” всередині. В інвентарній книзі за 1956 р. тазик записаний як “жаровня”, а кришка – як “вазочка”. Під час дослідження було встановлено, що ці два предмети є частинами одного виробу – тазика для умивання.

Аналоги таких предметів є в зібраннях Державного Ермітажу (РФ), Бахчисарайського історико-культурного заповідника, Азербайджанського державного музею мистецтв ім. Р. Мустафаєва та Державного музею мистецтва народів Сходу⁵. В Угорському національному музеї зберігаються: таз з аналогічною конусоподібною підставкою, знайдений на околицях Буди при розкопках старого городища часів турецької навали XVI–XVII ст., предмети з турецьких майстерень⁶. Це свідчить про те, що тазики на підставках були розповсюджені у побуті ісламського населення чорноморського регіону – турків і кримських татар.

Глек для води (*Ewer / Карафа*) (інв. № Е–1066), Іран. Мідний сплав, виготовлений у техніці холодного кування та дифовки (рис. 10). Тулуб прикрашений гравійованим візерунком, що складається із восьми медальйонів із сюжетними малюнками із зображенням трьохфігурних сцен винопиття. Горло прикрашене поодинокими фігурами з келихами. Щільний

конгресс по иранскому искусству и археологии. – Ленинград: Academia, 1935. – С. XIX.

2 Инвентарная книга Государственного музея украинского искусства. Отдел: Художественная промышленность. П / о Металл. – Кн. 1: С № 1 по № 270. – Оп. 1. – Ед. хр. № 220.

3 Киевский государственный музей украинского искусства. Дело № 8–211 актов на выдачу экспонатов постоянного хранения 1956 г. – Оп. № 1. – Ед. хр. № 578. – № 97.

4 *Акчуріна-Муфтієва Н. М.* Народне мистецтво кримських татар у музеях світу // Праці музею декоративного українського народного мистецтва. – Вип. XLIX. – Київ, 2006. – С 183, іл.; Кримські татари. Типажі, краєвиди, побут; Україна й українці; Народна кераміка Гаврила та Явдохи Пошивайлів. Книги листівок. – Київ: Майстерня книги, 2009.

5 *Масленицына С. П.* Искусство Ирана в собрании Государственного музея искусства народов Востока. – Ленинград: Аврора, 1975, іл. 67.

6 *Bencze Zoltan.* Török rézedények a Hadtörténeti Múzeum udvarán // Budapest Régiségei 35/2. – 2002. – P. 461–468.

рослинний орнамент вкриває всю поверхню за принципом “horreur vacui” (страх порожнечі) – це одна із рис мистецтва ісламу⁷.

Деякі фігури, що зображують європейців, та використання більш грубої техніки гравіювання, притаманної для кін. XIX ст., вказують на кін. XIX ст. – поч. XX ст як час виготовлення глека.

Блюдо (інв. №. МТ–2836), кін. XIX – поч. XX ст., Кавказ. Велике (d – 70 см), виготовлене в техніці холодного кування, витягування, з невисоким фестончастим вертикальним бортом. Дзеркало дна прикрашене щільними поясами різного рослинного і плетінкового орнаментів, що оперізують коло зі стилізованим зображенням сонця з великими очима, навколо якого – пояски плетінки та променів. Цей елемент оздоблення притаманний кавказькому регіону.

Блюдо (інв. №. МТ–2841), XIX ст., Схід. Виготовлене в техніці холодного кування, витягування, з низьким, майже вертикальним бортом із зубчастими краями. Дзеркало дна розділене трьома поясами з рослинно-геометричними орнаментальними композиціями (“огірки”, стрілчасті арки, ромби, квіти, зубці), відокремленими подвійними колами. В центрі зображена восьмипелюсткова розетка з декорованими гострими пелюстками, увінчаними квітками. В серцевині розетки – п’ятипелюсткова квітка.

Блюдо (інв. №. МТ–2842), XIX ст., Схід. Велике (d – 57 см), з низьким майже вертикальним бортом, у якому зроблено два отвори для підвішування. Дзеркало дна декороване рослинним орнаментом: у центрі – восьмипелюсткова квітка з декорованими гостроовальними пелюстками. Навколо – широке поле, орнаментоване чотирма стилізованими подвійними синхронно S-вигнутими стеблами із дзвіночками. Стебла чергуються з вертикальними плетінками, перехрещеними різними за розміром і розташуванням S-вигнутими стрічками (дві плетінки з довгими вертикальними стрічками, решта дві – із трьома короткими горизонтальними стрічками). На крайній вузькій облямівці біля бортів вибито два клейма (по одному на діаметрально протилежних боках).

У 2016–2018 рр. до реставраційного відділу НМІУ надійшли східні металеві побутові предмети (лазнева скринька, тазик для умивання, глечик та блюдо), виготовлені з мідного сплаву, майже всі вкриті полудою, виконані в техніці холодного кування, витягування, дифовки та карбування, оздоблені гравіюваними рослинно-геометричними орнаментальними композиціями.

Всі предмети мали поверхневі забруднення, вапнякові нашарування, щільні продукти різнобарвної корозії міді (чорного, коричневого, різні відтінки темно-зеленого та сірого кольорів), помітні розриви, потертості та деформації.

Після ретельного вивчення та дослідження матеріалів виготовлення було складено програму із реставрації та консервації для кожного із предметів. При цьому врахували всі аспекти обробки та оздоблення цих пам’яток, глибину та характер корозії, поверхневі забруднення та інше.

Під час реставраційних робіт було усунуто поверхневі пило-брудові, вапнякові нашарування, вирівняно деформації. Процес виправлення деформацій на предметах із декором потребував ретельності та обережності. Було видалено продукти корозії міді (переважно вуглекислі солі міді), потоншено та вирівняно патину, з’єднано розриви. Після проведення реставраційних робіт та консерваційних заходів предмети набули експозиційного вигляду (рис. 8–10).

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Акчуріна-Мурфієва Н. М. Народне мистецтво кримських татар у музеях світу // Праці музею українського народного декоративного мистецтва. – Вип. XLIX. – Київ, 2006. – С. 182–187.
2. Бренд Б. Искусство ислама. – Москва: Гранд-Фаир, 2008. – 336 с.
3. Даркевич В. П. Художественный металл Востока VIII–XIII вв. Произведения восточной торевтики на территории европейской части СССР и Зауралья. – Ленинград: Наука, 1976. – 200 с. / [Электронный аналог печатного издания]. – Режим доступа: https://kitabhona.org.ua/attachments/darkevich_metall_vost.pdf (дата обращения: 13.09.2018). – Название с экрана.
4. Инвентарная книга Государственного музея украинского искусства. Отдел: Художественная промышленность. П / о Металл. – Кн. 1: С № 1 по № 270. – Оп. 1. – Ед. хр. № 220.
5. Искусство ислама. Каталог выставки Государственного Эрмитажа. – Ленинград: Государственный Эрмитаж, 1990. – 252 с.
6. Квирквелия Г. Г. Из истории материальной культуры Ирана. Медно-латунные иранские сосуды XIX в. (по материалам Государственного музея Грузии). – Тбилиси: Мецниереба, 1968.
7. Киевский государственный музей украинского искусства. Дело № 8–211 актов на выдачу экспонатов постоянного хранения 1956 г. – Оп. № 1. – Ед. хр. № 578.
8. Кримські татари. Типажі, краєвиди, побут; Україна й українці; Народна кераміка Гаврила та Явдохи Пошивайлів. Книги листівок. – Київ: Майстерня книги, 2009.
9. Масленицына С. П. Искусство Ирана в собрании Государственного музея искусства народов Востока. – Ленинград: Аврора, 1975. – 199 с.
10. Мистецтво ісламу в музеях України: збірник матеріалів наукового семінару на честь 120-річного ювілею Марії Вязмітіної (1896–1994) (Національний музей імені Богдана та Варвари Ханенків, 25–26 квітня 2016 р.) / Упоряд. Г. В. Рудик. – Київ: Фенікс, 2017. – 160 с.: іл.
11. Мінжулін О. І. Реставрація творів з металу. – Київ: Спалах, 1998. – 234 с.

7 Искусство ислама. Каталог выставки Государственного Эрмитажа. – Ленинград: Государственный Эрмитаж, 1990; Бренд Б. Искусство ислама. – Москва: Гранд-Фаир, 2008. – 336 с.

12. Орбели И. А., Тревер К. В. Сасанидский металл. Художественные предметы из золота, серебра и бронзы. III международный конгресс по иранскому искусству и археологии. – Москва–Ленинград: Academia, 1935. – 46 + 86 с.

13. Флеров А. В. Материаловедение и технология художественной обработки металлов: учебник. – Москва: Изд. В. Шевчук, 2001. – 288 с.

14. *Bencze Zoltan*. Török rézedények a Hadtörténeti Múzeum udvarán // Budapest Régiségei 35/2. – 2002. – P. 461–468.

REFERENCES

1. *Akchurina-Muftiyeva N. M.* Narodne mystetstvo krymskykh tatar u muzeyakh svitu // Pratsi muzeyu ukrainskoho narodnoho dekoratyvnoho mystetstva. – Вып. 49. – Kyiv, 2006. – S. 182–187.

2. *Brend B.* Iskusstvo islama. – Moskva: Grand-Fayr, 2008. – 336 s.

3. *Darkevich V. P.* Khudozhestvennyi metall Vostoka 8–13 vv. Proizvedeniya vostochnoy torevniki na territorii evropeyskoi chasti SSSR i Zauralya. – Leningrad: Nauka, 1976. – 200 s. / [Elektronnyi analog pechatnogo izdaniya]. – Rezhym dostupa: https://kitabhona.org.ua/attachments/darkevich_metall_vost.pdf (data obrashheniya: 13.09.2018). – Nazvanie s ekrana.

4. Inventarnaya kniga Gosudarstvennogo muzeya ukrainskogo iskusstva. Otdel: Khudozhestvennaya promyshlennost. P / o Metall. – Kn. 1. S № 1 po № 270. – Op. 1, ed. khr. № 220.

5. Iskusstvo islama. Katalog vystavky Gosudarstvennogo Ermitazha. – Leningrad: Gosudarstvennyi Ermitazh, 1990. – 252 s.

6. *Kvirkveliya G. G.* Iz istorii materialnoy kultury Irana. Medno-latunnye iranskie sosudy 19 v. (po materialam Gosudarstvennogo muzeya Gruzii). – Tbilisi: Metsniereba, 1968.

7. Kievskiy gosudarstvennyi muzey ukrainskogo iskusstva. Delo № 8–211 aktov na vydachu eksponatov postoyannogo khraneniya 1956 g. – Op. № 1. – Ed. khr. № 578.

8. Krymski tatory. Typazhi, krayevyd, pobut; Ukraina y ukraintsi; Narodna keramika Havryla ta Yavdokhy Poshyvayliv. Knyhy lystivok. – Kyiv: Maysternia knyhy, 2009.

9. *Maslenitsyna S. P.* Iskusstvo Irana v sobranii Gosudarstvennogo muzeya iskusstva narodov Vostoka. – Leningrad: Avropa, 1975. – 199 s.

10. *Minzhulin O. I.* Restavratsiya tvoriv z metallu. – Kyiv: Spalakh, 1998. – 234 s.

11. Mystetstvo islamu v muzeyakh Ukrainy: zbirnyk materialiv naukovoho seminaru na chest 120-richnoho yuvileyu Marii Vyazmitinoi (1896–1994) (Natsionalnyi muzey imeni Bohdana ta Varvary Khanenkiv, 25–26 kvitnya 2016 r.) / Uporyad. H. V. Rudyk. – Kyiv: Feniks, 2017. – 160 s.: il.

12. *Orbeli Y. A., Trever K. V.* Sasanidskiy metall. Khudozhestvennye predmety iz zolota, serebra i bronzy. III mezhdunarodnyi kongress po iranskomu iskusstvu i arkheologii. – Moskva-Leningrad: Academia, 1935. – 46 + 86 s.

13. *Flerov A. V.* Materialovedenie i tekhnologiya khudozhestvennoy obrabotki metallov: uchebnyk. – Moskva: Izd. V. Shevchuk, 2001. – 288 s.

14. *Bencze Zoltan*. Török rézedények a Hadtörténeti Múzeum udvarán // Budapest Régiségei 35/2. – 2002. – P. 461–468.

Перелік ілюстрацій:

Рис. 1. Наказ Міністра культури № 306.

Рис. 2. Опис №1 № 95.

Рис. 3. Опис №1 № 97 .

Рис. 4. Лазнева скринька Мт–973. Вигляд до реставрації.

Рис. 5. Лазнева скринька Мт–973. Клеймо на кришці.

Рис. 6. Тазик для умивання та кришка Мт–988, Мт–989. Вигляд до реставрації.

Рис. 7. Глек для води Е–1 066. Вигляд до реставрації.

Рис. 8. Лазнева скринька Мт–973. Вигляд після реставрації.

Рис. 9. Тазик для умивання Мт–988. Вигляд після реставрації.

Рис. 10. Глек для води Е–1 066. Вигляд після реставрації.

Наказ № 306

МІСТРА КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

11. лютого 1956 р.

"Про передачу експонатів Київському історичному музею"

Директорів Київського музею українського мистецтва /т. Кишко О.Т./ і Київського музею російського мистецтва /т. Малащенко О.М./ передати в постійне користування Київському історичному музею експонати, що не відповідають профілям музеїв, згідно з списками, що до цього додаються.

Директорові Київського історичного музею т. Ступеню А.П. прийняти зазначені експонати і занести до інвентарних книг музею.

Передачу експонатів оформити відповідним актом, копію якого надіслати Управлінню музеїв, образотворчих мистецтв і охорони пам'яток культури Міністерства культури УРСР.

МІНІСТЕР КУЛЬТУРИ УРСР

К. ЛІТВИН.

Згідно: секретар УММ

Наказ надіслати: Київському історичному музею, Київському музею українського мистецтва, Київському музею російського мистецтва та Управлінню музеїв.

I	3	3
72. м-14 ✓	Солянка, медь в-6, д-7, д-5	Погнута, окись
73. м-10 ✓	Рюмка, медь в-4,5 д-4,5 д-3,5	Венчик согнута патица
74. м-18 ✓	Солянка, медь, в-8, ш-4,5 д-4	Подставка согнута окись
75. м-8 ✓	Кружка, медь в-8,5, д-8, д-8	Потертая, венчик испорчен
76. м-16 ✓	Рюмка, медь в-2,5 д-5,6, д-3	Зазубрины пятна
77. м-28 ✓	Кружка, медь, в-15, д-10, д-9,8	Низ ручки облом погнутый
78. м-24 ✓	Шкатулка, железо, в-9,5, 5x7,8 x10	Вогнутая
79. м-11 ✓	Крышка, медь д-13	Пятна
80. м- 2 ✓	Миска, медь в-4, д-17,5 д- 10,5	Погнута
81. м-1 ✓	Тарелка, медь в-3,5, д-18, д-10,5	"
82. м- 6 ✓	Горшок, медь, в- 23 д-20,5 д-15	Вогнутый
83. м-23 ✓	Тарелка, медь, в-4 д- 25,5 д-15	Пробоины, окись
84. м-5 ✓	Горшок, медь в-20,5 д-21,5 д-14,5	Очень испорчен
85. м-32 ✓	Тарелка, медь в-4 д-22 д-14,5	Окись
86. м-31 ✓	Подсвечник, медь в-29 д-2,5 д-15	Венчик пищербл.
87. м-33 ✓	Тарелка, медь в-4,5 д-23,5 д-19	Погнутая, окись
88. м-м-29 ✓	Ваза, олово в-13,5 д-23,5 д-18,5	Венчик испорчен
89. м-141 ✓	Колокол 1799 г. медь в-22, д-19	Венчик в зазубринах трещины
90. м- 133 ✓	Глечик, медь в-29, д-7,5 д-26	Загрязненный, окись
91. м-132 ✓	Глечик, медь в-37 д-9,5, д-20	Погнутый
92. м-131 ✓	Глечик, медь в-14, д- 4,5 д-22	Вмятина
93. м-269 ✓	Купель, медь Н-27,63 x 37	Заплаты, трещины
94. м- 135 ✓	Сазочка, медь в-10,5 д- 17, д-10	Пробоины
95. м-136 ✓	Котелок, медь в-43 д-14 д-25,5	Потемнение
96. м-134 ✓	Глечик, медь в-43, д-14, д-25,5	Вмятины

1	2	3
97. ✓ м-137	Жаро́ня, медь, №-16, д-38, д- 22	Изъяно́ нет
98. ✓ м-139	Подсѣчник, медь №-30, д-82	Пробоины
99. ✓ м-140	Колокол №-32 д-34	Трещина
100. м-73 ✓	Сѣтильник, медь д-34 №-6	Погнут, загрязнен
101. м-75 ✓	Таз, медь №-6, д-37 д-30	Трещина, потертость
102. м-76 ✓	Глечик, медь №-35,5 д-49, д-14	Загрязненный
103. м-74 ✓	Блюдо пос точное, медь серебро д-44	
104. м-71 ✓	Жаро́ня, медь, №-12, д-14,3	Погнута, загрязнена
105. м-77 ✓	Шарчик, железо, дере́во 25,5 х17,5 №-14	Местами отломан орнамент

Настоящий акт составлен в 3-х экземплярах и вручен подписавшим его лицам

С Д А Л И : *Лилия* Л: .С А К
Милля Л.МИЛЛЯЕВА

П Р И Н Я Л *Василий*

Рис. 3

Рис. 5

4-138
KMM

MT-973

4-138
KMM
MT-973

Рис. 4

Рис. 6

Рис. 7

Рис. 8

Рис. 9

Рис. 10